No 1956

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is ƒ 5,00; voor de buitensteden ƒ 6,00; franko door het geheele Rijk. Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

DONDERDAG, 29 SEPTEMBER.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen ƒ 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 27 September.

Ons wordt tegenwoordig dapper de les opgezegd door Groene en ministerieele bladen. Wij hebben het durven bestaan — en is dat niet eene schroomelijke misdaad? — het publiek twee zaken onder de oogen te brengen, die de genoemde partij-bladen eenigzins in verlegenheid brengen moeten. Zij zijn deze:

1° De tegenstrijdigheid, waaraan vele Groenen en ministerieëlen zich scholdig maken. Wat toch hebben wij gezien? Vervaarlijke uitvallen tegen den Franschen *coup d'état* en den Franschen diktator. Men leze de artikelen van professor Vreede en van den *Nederlander* in die dagen. Schroomelijk was de verbolgenheid daarin aan den dag gelegd, en den afkeer betoond voor dat Fransche gouvernement. Maar dat was niet genoeg. Men ruide tevens de protestantsche volksmenigte tegen de Katholieken van Nederland op, als ware de *coup d'état* van den Franschen diktator, door het ultramontanismus dreigend voor het Protestantismus ook van Nederland. En nu wat gebeurt er? Diezelfde lieden hebben later hun protestantschen *coup de théâtre* tegen de Katholieken van Nederland gerigt, gesteund op den zedelijken invloed van hetzelfde, vroeger door hen zoo gevloekte diktatorschap! De verguizingen van vroeger, waarmede zij het ministerie-Thorbecke niet weinig bemoeilijkte, hebben thans plaats gemaakt voor loftuitingen, en de kreeten van vijandschap zijn vervangen door de zoete woorden der vriendschap. — En wij zouden dat Machiavellismus van onze tegenpartij onbesproken moeten aanzien? Wij zouden daarop den vinger niet mogen drukken?

2°. Steeds hebben wij vroeger, gelijk nu, gewezen op het gevaar, dat uit Frankrijk dreigt. Wij hebben 't daarom gevaarlijk geacht, dat men Frankrijks staatshoofd en zijn gouvernement nutteloos door geweldige aanvallen beleedigde; en tevens hebben wij trachten aan te toonen, dat België onze voormuur is tegen Frankrijk en dat België daarom bij ons, gelijk Nederland in België, steun moest vinden. Onze tegenpartij integendeel, heeft eerst Napoleon grof aangevallen, om hem daarna te vereeren; middelerwijl juist op het oogenblik, dat België's onafhankelijkheid gevaar loopt, onze vriendschapsbetrekkingen met onzen nabuur verflaauwen, naar gelang onze toenadering tot Frankrijk toeneemt. Wij betreuren dit laatste zeer. Want, wat er ook gebeure in Europa, wij kunnen bij zulke gedragslijn geene andere rol dan die van *dupe* spelen.

Wat antwoordt men ons nu op deze grieven, waarop wij ons verstout hebben meer dan eens te wijzen?

De *Nederlander* maakt er zich van af op zijne eigenaardige wijze. Hij wijst op de booze artikelen, die hij voorheen tegen Frankrijks diktator heeft geschreven. Maar dat wordt, o *Nederlander*! door ons niet betwist. Juist in dat boos gekijf tegen Napoleon, waarmee gij de Protestanten tegen de Katholieken hebt trachten te verbitteren, juist daarin valt [illegible] houding des te scherper in het oog, [illegible] zijn steun geleend heeft aan onze jongste [illegible] en gij uwen voormaligen blaam door den lof vervangt, dien de *Amsterdamsche Courant* thans aan het Parijzer kabinet toezwaait.

En wat zegt de *Amsterdamsche*, met de goedkeuring van het Groene orgaan? Hij tracht de taktiek der *Nederlanderachtigheden* zich eigen te maken. Hij poogt de quæstie te verplaatsen. Hij betoogt wijd en breed, dat het niet te vreezen is, dat een Nederlandsch gouvernement ooit bij ons een diktatorschap zal invoeren, op Franschen leest geschoeid. Dat heet eene open deur bestormen. Wie heeft nu ooit beweerd, dat eene Nederlandsche regering bij magte zou kunnen zijn, om het vrije volk van Nederland met *coup d'états* te regeeren? Dat is de quæstie niet, *Amsterdamsche*. De vraag is slechts of men bij de jongste schokken steun gezocht en gevonden heeft bij Frankrijk? Die vraag verzwijgt gij door er eene andere voor in de plaats te schuiven, waarvan geen sprake was. Nu is er nog eene andere vraag, die gij tevens onaangeroerd voorbij gaat; of niet de eventualiteit zou kunnen ontstaan, dat een Fransch leger in België, dat is aan onze grenzen, verscheen, en of het zake is daartoe, zij het dan ook zijdelings, de hand te leenen?

Als men dan toch, ter gelegenheid van het Fransche gouvernement de binnenlandsche politiek van het vaderland bespreken wil, zou het dan niet aan bladen, die zich bij uitnemendheid Nederland- en Oranje gezind roemen, beter passen dat zij er zich op toelegden, met het oog op het gevaar, dat van buiten komen kan, om binnenslands rust en vrede te bevorderen, liever dan, gelijk nu geschiedt, twist en tweedragt te zaaijen door Protestanten tegen Katholieken op te zetten, en de Katholieken te verbitteren door de godsdienstige vrijheid schendende wets-ontwerpen?

Het was ons sinds eenige weken niet onbekend — wij vernamen het ten tijde dat de generaal de Stuers zich in het kamp van Satory bevond en de generaal Rotin het kamp van Zeist bezocht — dat, ter gelegenheid van de Septemberfeesten, onze vertegenwoordiger bij het Hof van Brussel zich uit België zou verwijderen. Wij wisten evenwel niet, dat onze regering, *dit jaar voor het eerst*, tegen het vieren van die feesten *geprotesteerd* heeft, wat zij zal gedaan hebben, zoo met de waarheid overeenkomstig is, wat door eenen doorgaans goed onderrigten Brusselschen korrespondent aan het *Journal d'Anvers* geschreven wordt. Ziehier wat hij aan dat blad meldde en wat, onder de tegenwoordige omstandigheden, stof tot nadenken oplevert;

»Onze Septemberfeesten zijn zeer eenvoudig en met eene zeer gematigde geestdrift voorbij gegaan, *niet van wege het protest waarvan* [illegible] *zijde der Hollandsche regering het voorwerp zijn geweest*; maar ter oorzake van den regen en de nog versch in 't geheugen liggende feesten van Augustus."

Wij bepalen ons tot het refereeren van dit berigt, daarop echter de bijzondere aandacht vestigende, als op eene niet onbelangrijke bijdrage ter toelichting van onzen niet zeer helderen toestand.

»Al wat gij aan den geringsten van dezen hebt gedaan, dat hebt gij aan Mij gedaan." Dat woord werd niet slechts gerigt door den Zaligmaker aan die Hem omgaven, maar aan allen, die tot aan de voleindiging der eeuwen, den door Hem geopenden weg bewandelen willen. Die dat goddelijk woord in het hart met zich ronddragen — hoezeer is voor hen de beoefening van de deugd der liefde gemakkelijk, hoezeer is de beoefening van die deugd voor hen aanlokkelijk gemaakt! Elke liefdedienst, welke zij den hulpbehoevenden bewijzen — neen, niet slechts aan den natuurgenoot bewijzen zij die; zij brengen die, zij offeren die aan den Heiland der wereld zelven in den persoon der armen; aan Hem, die zich-zelven voor het heil der wereld ten beste gaf en het Rijk der Hemelen voor ons heeft ontsloten; aan Hem, Wiens eindelooze liefde nimmer naar waarde kan beseft en nimmer door ons kan vergolden [illegible] liefde niet [illegible] en dorsten en naakt zijn [illegible]

Wetende hoe diep het woord des Heeren: Ik had honger, en gij hebt Mij gespijsd, Ik had dorst, en gij hebt Mij gelaafd, Ik was naakt, en gij hebt Mij gekleed, Ik was krank, en gij hebt Mij verzorgd, in veler hart gegrift staat, kan het ons dan ook niet verwonderen, dat, zoo dikwijls zich eene stem verheft, die om hulp vraagt voor die hulp behoeven, het woord ter aanwijzing van de behoefte, die gevoeld wordt en ter opwekking van het medelijden, altijd een gunstig onthaal vindt. Zullen wij het zeggen? Zoozeer zijn wij overtuigd, dat zij, tot welken wij ons bepaaldelijk wenden, doordrongen zijn van dat goddelijk woord, dat ons in de armen den persoon des Heilands doet beminnen en vereeren, dat wij ons altijd van den besten uitslag verzekerd houden, wanneer wij meenen hun een offer der liefde te mogen afvragen.

Dat deze overtuiging op goede gronden berust — wordt het niet op nieuw op dit eigen oogenblik bewezen? Door de ziekte, welke — nieuwe straf en hernieuwde waarschuwing van Boven! — onze stad en zoo vele andere steden en rijken bezoekt, worden, naar veler meening, bij voorkeur en het meest de hulpbehoevenden aangedaan. Een betere voeding dan hun gewoonlijk geworden, kan echter vaak ten heilzaam voorbehoedmiddel strekken. Dat wordt naauwelijks in herinnering gebragt, of de *Vereeniging van den H. Vincentius* is gereed, om aan zoo velen, als zij, overeenkomstig de bij haar beschikbare middelen, zal vermogen, eene gezonde en krachtige voeding te verschaffen; dat wordt naauwelijks aangekondigd, of een elk is bereid een klein offertje tot dat heilzaam liefdewerk bij te dragen. De goede God, ter liefde van Welken dat geschiedt, vergelde het overvloediglijk, en zij allen, wier hart doortinteld is van liefde voor Hem, aan Wien wij doen, wat wij aan den geringsten van dezen gedaan zullen hebben, mogen zich haasten, om diezelfde vergelding over hunne hoofden en over de hoofden van die hun dierbaar zijn, door hunne liefdeoffers af te halen.

Reeds is de *Vereeniging van den H. Vincentius* in staat gesteld nu ook op Dingsdag gedurende de maand Oktober eene uitdeeling van eene krachtige vleeschsoep te bewerkstelligen, en wel ten behoeve der gezinnen, verzorgd door de Bestuurderessen der *Vereeniging tot Weldadigheid van den Allerheiligsten Verlosser*. Het hangt slechts, vertrouwen wij, van ons af, dat zij hare liefdediensten nog tot een veel grooter aantal hulpbehoevenden uitstrekke.

Men leest in de *Emancipation*:

»Wij vinden heden in de *Deutsche Volkshalle* een zeer belangrijken brief, geadresseerd aan dat blad uit Brussel, dd. 22 Sept. Wij geven alleen eene vertaling van dezen brief, want zoo wij zijn inhoud wilden bespreken, wij zouden ons verpligt zien tot het maken van meer dan een reserve. Wijl echter de Duitsche pers sedert de laatste dagen, zich meermalen bezig houdt met ons land en onze betrekkingen met Frankrijk, gevoelen wij ons verpligt het standpunt aan te wijzen, waarop de groote dagbladen aan gene zijde van den Rijn zich geplaatst hebben. Het is onder dezen titel dat wij het volgende onder de aandacht onzer lezers brengen:

»Er is eenige waarheid in de bedreiging der dwangmaatregelen, sedert eenigen tijd door onderscheiden Duitsche bladen verspreid, en welke door Frankrijk ten opzigte van België zouden worden genomen. Het feit was hier sedert lang bekend; uit een gevoel van bescheidenheid, 't welk zich ligt laat begrijpen, heeft men zich gewacht er in 't publiek over te spreken, ten einde niet door eene polemiek, die ongetwijfeld van beide zijden hevig en hartstogtelijk zou geweest zijn, het moeijelijke der stelling te vergrooten, waarin zich het land bevindt, ten gevolge der aanhoudende verwijten, die het van zijn magtigen nabuur uit het Zuiden heeft te verduren.

»De voornaamste grief, welke de [illegible] aanvoert tegen België, betreft de [illegible] door een zeker [illegible] der periodieke pers en talooze vlug[illegible] gerigt tegen de in Frankrijk gevestigde orde van zaken, en voornamelijk tegen de leden der keizerlijke familie en de hoogst geplaatste staatsdienaars.

»Frankrijk geeft voor dat die vijandelijkheden, welke grootendeels het werk zijn van politieke vlugtelingen, het gezag van het gouvernement verminderen en ondermijnen, niet slechts binnen den omtrek der Belgische grenzen — hetgeen Frankrijk volstrekt onverschillig zou wezen — maar wijl zij voornamelijk ten doel hebben, den geest van misnoegen en weerstand uit te breiden tot Frankrijk, vooral tot zijne noordelijke provinciën.

»Zoo de middelen door de wetgeving ter beschikking van het ministerie gesteld, niet toereikend zijn om deze handelingen, welke het keizerlijk bewind met geen onverschilligheid wil of kan aanzien, te beteugelen, alsdan is het noodig, dat men onderzoeke welke de buitengewone maatregelen zijn door de omstandigheden aan de hand gegeven, om het kwaad te keer te gaan en de vreedzame betrekkingen te herstellen. In het tegenovergestelde geval zal het Fransche gouvernement — zegt

men — zich in de noodzakelijkheid zien gebragt, om zich door krachtige maatregelen te verzekeren van dien eerbied en dat ontzag, welke hij regt heeft van zijn nabuur te eischen, en zulks door een gedeelte van zijn grondgebied te bezetten, tot zoolang België eene verzoenende beslissing zal hebben genomen.

»Dat de geestdrift, ontboezemd bij gelegenheid van het Oostenrijksche huwelijk, en die weerklank gevonden heeft in geheel Europa, voor het grootste gedeelte eene anti-Fransch gezinde beteekenis had, ofschoon daarom nog niet Germaansch; dat de onophoudelijke uitvallen der pers tegen het nieuwe keizerrijk en vooral het pamflet van Victor Hugo, 'twelk hier gedrukt is en vervolgens verspreid, hebben bijgedragen om de sympathie voor Frankrijk in Europa te verminderen, en deze mogendheid te vervreemden; iets dat men te Parijs zeer goed heeft begrepen; en het is uit dien hoofde dat men tot elken prijs het werktuig dat zulks heeft veroorzaakt wil onbruikbaar maken of vernietigen.

»Men betreurt hier opregt de buitensporigheden waaraan sommige organen der publieke opinie zich hebben schuldig gemaakt; maar men ontdekt geen anderen weg om volkomen voldoening te geven aan de bedoelingen van het Fransche kabinet, dan door aan de kamer voor te stellen de wijziging der bepalingen van de konstitutie, welke de onbeperkste vrijheid van drukpers toelaten.

»Maar het Belgische bewind zou eene zoodanige daad niet durven uitvoeren, ten minste zoo het zijne populariteit niet op het spel wil zetten en aan de verschillende opposities eene nieuwe gelegenheid geven, om zich op de tribune een meer beteekenenden invloed te verschaffen, door welke opposities waarschijnlijk vooruit reeds van den gunstigen uitslag verzekerd zijn, der vernieuwing der worstelingen, welke het land reeds zoo vele jaren lang verdeeld en beroerd hebben. Er is geen twijfel of de hoofden der liberalen, die de gematigdheid en voorzigtigheid van het tegenwoordig ministerie afkeuren, haken naar zulk eene gelegenheid om het aan te vallen. Ofschoon het niet gemakkelijk is zich uit eene dusdanige situatie te redden, koestert men echter algemeen de hoop, dat België niet het lot zal ondergaan der Donau-Vorstendommen.

»Men rekent er stellig op, dat de bevriende mogendheden, wier raad koning Leopold heeft ingewonnen, met kracht zullen opkomen tegen eene schennis van grondgebied. Men hoopt ook op een gunstigen uitslag der pogingen van den prins van Chimay, die van hier vertrokken is, om den Keizer der Franschen te begroeten, bij gelegenheid van zijn verblijf in de Noordelijke provinciën. Men hoopt ten minste dat deze omstandigheid den weg zal banen tot eene vredelievende beslissing.

»De keus van den gezant is zeker gelukkig. Geen ander persoon uit den kring der Belgische diplomaten had zich kunnen vleijen, met eene gelijke welwillendheid te zullen worden ontvangen en aangehoord. Hetgeen de hoop vermeerdert van eene verzachting in de eischen van Frankrijk, is de omstandigheid, dat het bewind van Napoleon III met groote moeijelijkheden heeft te worstelen in zijn eigen land (te weten, het vooruitzigt eener aanhoudende duurte en de financieele krisis, welke onmiddellijk eenige hooggeplaatste, in geldelijke operatiën betrokken personen heeft getroffen). Een en ander zal genoegzaam zijn, om ten aanzien der buitenlandsche quæstiën, eenige toegefelijkheid te betoonen; te meer, daar, indien het tegenwoordig verschil door het Fransche gouvernement tot het uiterste gedreven werd, het niet alleen tegen een kleinen Staat, als België is, zou hebben te kampen, aangezien de beschermende mogendheden van het Noorden niet lijdelijk zouden blijven, zoo de Fransche bajonetten het waagden de Belgische konstitutie te verscheuren. Men kan zich echter geen illusie maken aangaande de vrees, dat het Fransche gouvernement, zoolang de tegenwoordige omstandigheden aanhouden, zal weigeren een handelsverdrag te sluiten, hetwelk, hoe gering ook, eenig voordeel toekent aan België.

Men verneemt met zekerheid, dat de regering dezer dagen officieele briefwisseling heeft gehouden met den Aartsbisschop en de Bisschoppen van Nederland, waarbij zij in hunne kwaliteiten zijn erkend.

Uit het belangrijke werk van den graaf van der Duyn van Maasdam »Memoires" enz., waarvan door den boekhandelaar van Gorcum alhier, eene vertaling wordt in 't licht gegeven, ontleenen wij de volgende opmerkelijke plaats:

Over de Reformatie en de Kerk van Rome.

De verhandeling over den geest en den invloed der reformatie van Luther, door Charles Villers, heeft bij het Nationale Instituut van Frankrijk, den prijs behaald, als beantwoordende deze vraag! *Hoedanig is de invloed geweest der reformatie van Luther op den politieken toestand der verschillende Staten van Europa en op den vooruitgang der verlichting?*

Dit onderwerp heeft voor mij eene dubbele aantrekkelijkheid, wijl het mij dikwijls heeft bezig gehouden, en omdat ik er dikwijls over nagedacht heb, met den wensch dat het eens door een bekwaam persoon behandeld werd.

De heer Villers is een warm voorstander van de reformatie. In weerwil van het gevaar der vooroordeelen die uit deze geestgesteldheid voortvloeijen, is zijn werk met veel wijsheid en kalmte geschreven; men ontdekt er den Franschman in die in Duitschland verkeerd heeft, die er zich ernstig en met vrucht heeft bezig gehouden, en die alzoo, wat zeker zeldzaam is, in zich vereenigt de helderheid, de gematigdheid en de bevalligheid der Franschen, te gelijk met de diepte en de degelijke geleerdheid van Duitschland.

Een der voornaamste argumenten waarvan zich de schrijver bedient om de Kerk van Rome te bestrijden, is de volgende: »dat het Roomsch Katholicismus geene »geheel gevormde godsdienst was, welke aan de jonge »volkeren gegeven werd, maar dat het Roomsch Katho»licismus ten tijde der Reformatie, een Christendom was, »overladen met meeningen en sieraden, en dat uit »dien hoofde niet alleen in zijn *wezen* zelf is ontstemd »geworden, maar tevens niet overal de eenvormige wis»selingen heeft gevolgd."

Zulk is zonder twijfel waar; doch zou men den heer Villers niet kunnen antwoorden: dat de reformatie ten doel hebbende het Christendom terug te brengen tot zijn oorspronkelijken geest en tot de eerste eenvoudigheid dat doel heeft overschreden; dat de geest van hervorming tot in het belagchelijke is vermenigvuldigd, als blijkt uit de verschillende sekten die onder de hervormden ontstaan zijn, dat de geest van hervorming geen grenzen kent, en nimmer, hetzij door zijne natuur, hetzij door de beginselen waarop hij berust, zich kan beteugelen; in een woord, dat het meer dan waarschijnlijk is, dat de eerste hervormers en Luther zelf, de Godsdienst die zij hebben willen stichten niet meer zouden herkennen, en verschrikt zouden zijn over de gevolgen van hun eigen werk.

Naar alle gedachten zal de heer Villers op die vragen antwoorden *des te beter*; want die geest is de navorscher der kritische philosophie, die in den mensch *godsdienstigheid* van Godsdienst onderscheidt, en de grondslagen der zedelijkheid in de kritiek der rede legt; eindelijk, met die school, welke de hypothezen aanneemt van de onbeperkte volmaakbaarheid van het menschelijk geslacht, zou de heer Villers antwoorden: dat ieder individu van de vroegere en bepaalde godsdienstige vormen kan aannemen en verwerpen, hetgeen hem goeddunkt, vermits hij slechts op den bodem van zijn hart het gevoel der godsdienstigheid bewaart, het vertrouwen op en het geloof in deugd en zedelijkheid.

De quæstie tusschen de reformatie en de Katholieke Kerk laat zich alzoo terugbrengen tot zeer eenvoudige termen; te weten: is er behoefte aan een stellige godsdienst, ik wil niet zeggen voor het volk, maar voor het menschelijk geslagt in 't algemeen? Zoo ja, dan valt er niet aan te twijfelen of deze godsdienst, moet een bepaald en uitsluitend Geloof hebben, beschermd tegen de wisselzieke grillen van den menschelijken geest en niet onderworpen aan de nasporingen en meeningen van ieder individu; ook moet zij eene eeredienst hebben, dat wil zeggen, velerlei en indrukwekkende plegtigheden, geschikt om den geest te treffen door middel der zinnen; bij gevolg, de geest van onderzoek en uitlegging die onvermijdelijk tot twijfelarij leidt, moet zoo veel doenlijk is geweerd geworden, om er het geloof en de eerbied voor in de plaats te stellen. En is het uit dien hoofde noodzakelijk, dat eene zoodanige godsdienst wreed en bijgeloovig zij? Geenszins. Wanneer men de Roomsch-Katholieke godsdienst aanvalt, door op te rakelen de gebreken en buitensporigheden die sommige harer dienaren, vooral in minder beschaafde tijden hebben aangekleefd, is zulks niet alleen ten uiterste onregtvaardig, maar daarenboven het slechtste argument dat men kan aanvoeren.

Met eene lofwaardige onpartijdigheid erkent de heer Villers, dat de Roomsch-Katholieke priesters der laatste eeuwen, over het algemeen niet meer verdienen het verwijt van onzedelijkheid, hun zoo dikwijls door hunne tegenstanders naar het hoofd geworpen; maar een hartstogtelijk liefhebber der reformatie zijnde, maakt hij zich diets, dat deze verandering een gevolg is van de reformatie en van het voorbeeld der protestantsche godsdienstleeraars! Doch zou het niet aannemelijker zijn te gelooven, dat de vooruitgang der beschaving er veel meer, zoo niet het meeste aan heeft toegebragt; in vroege tijden bestonden de gebreken zoo van geestelijken als leeken, meestal en alleen in ruwheid.

De heer Villers noemt nog eene andere dienst op, die wij, volgens hem, aan de reformatie verschuldigd zijn. Sprekende over de meening van Frans I aangaande de godsdienstige reformatie, beweert de schrijver, dat zoo deze Fransche monarch de reformatie had omhelsd, de revolutie der 18e eeuw geen plaats zou hebben gehad.

Vervolgens aan de reformatie de eer willende geven van de vestiging der Fransche Republiek, (eene treurige eer, voorwaar) zegt hij: »maar Frans I, heeft ten onregte gevreesd voor de vestiging der reformatie. Zou men naar het getuigenis van den heer Villers zelven, de me... ning van Frans I niet kunnen houden voor een gez... en de vestiging der Fransche Republiek beschouwen ... een verwijderd, maar onvermijdelijk gevolg der refor... matie, even als de vestiging van de republiek der Ver... eenigde Nederlanden, er het naaste gevolg van geweest is, of gelijk de onafhankelijkheid der Vereenigde Sta... ten van Noord-Amerika er een andere van geweest is, meer nader bij onzen leeftijd? Frans I had dus ge... ongelijk den geest der reformatie af te wijzen.

De meening van den heer Villers staat zeer duidel... uitgedrukt in dat gedeelte van zijn boek, waar hij han... delt over den inwendigen toestand der protestantsche ... katholieke Staten, tijdens de reformatie. Eene belangr... bladzijde is die, waar de schrijver spreekt over de ves... tiging van de reformatie te Genève en over den invl... welken zij van uit dat hoekje van Europa, uitoefende ... groote Staten en voornamelijk op Engeland en Frank... rijk. De heer Villers zegt hieromtrent:

»Het was te Geneve, dat de Engelsche ballingen ... uitgeweken, onder de regering van Koningin Mari... echtgenoote van Philips II, zich voor de republiek ... de onafhankelijkheid opwonden. Van daar kwamen ... sekten der Presbyterianen en Independenten, die ... lang Groot-Brittanje beroerden, en die den ongelukkig... Karel I op het schavot bragten."

Vindt gij dit geen zonderlinge bekentenis van ... voorstander der reformatie? Kan de ijverigste Roomsch Katholieke iets sterker ten hare nadeele zeggen? In ... woord, is het niet volkomen gelijk gegeven aan ... die beweren, dat het protestantismus afkeerig is van ... koninklijk gezag?

De *Civilta Catholica* deelt de volgende plaats me... uit een blad dat te Petersburg het licht ziet en ond... den invloed van het gouvernement staat. Na gezegd ... hebben, dat de stad Konstantinopel, bij het vernem... der woorden van Rusland geschokt en vol vrees zal zij... en dat de helft der wereld met niet minder verwo... dering dan ontzetting, het oog op Rusland houdt, ge... slagen, — leest men onmiddellijk daarop:

»Laat onze nabuur de hulp inroepen van wien ... »wil; wat ons aangaat, wij rekenen nooit noch ... »de vijanden, noch op de overwinningen; hunne p... »gingen zullen nutteloos zijn, wijl de tijd gekomen ... »door den goddelijken wil bepaald, en de tweehoofdig... »adelaar heeft zijne vleugelen uitgeslagen om zijn vlug... »te nemen naar streken verre van ons verwijderd."

Dus heeft men niet alleen Turkije op het oog, 't wel... toch zoo eigen een nabuur is genoemd.

Voor de Spijskokerij der *Vereeniging van den H. Vincentius*, ter gelegenheid van den tegenwoordigen gezondheidstoestand:

Van J. W. B.	f	25.00
» C. P. L.	»	5.00
» S. W. een Baal Rijst.		
Weinig maar uit een goed hart	»	2.50
Van N. N. een muntbillet	»	10.00
» N. N.	»	25.00
» P. S.	»	5.00
» G. W.	»	10.00
» L. G. K.	»	15.00
» Z. Z.	»	2.50
» W. S.	»	2.50
» L. L.	»	20.00
» B. S.	»	10.00
» N. N.	»	5.00
» Z. Y.	»	5.00
» R. L.	»	5.00
» een Katholiek Priester	»	11.50
» N. N.	»	2.00
» I. H.	»	15.00
» W. B.	»	10.00
» N.	»	5.00
» K. M.	»	3.00
» N. N.	»	10.00
» K.	»	10.00
» H. H.	»	50.00
	f	264.00
vorige opgave	»	165.87½
zamen	f	429.87½

In het cholera-hospitaal zijn op 27 September ingekomen 17 lijders, uitgegaan 2, overleden 4, in behandeling gebleven 37.

Alom in Noord-Holland hebben zich sporen der cholera vertoont, doch de ziekte is in de laatste dagen niet in heyigheid toegenomen.

Bij de plaatselijke kommissie van geneeskundig toevoorzigt te Rotterdam zijn aangegeven op 26 September: 22 cholera-lijders, 11 hersteldeu en 14 overledenen.

Eene kommissie van leden der Eerste Kamer der Staten-Generaal heeft gisteren namiddag het door die Ka-

mer vastgestelde adres van antwoord op de Troonrede, bij de opening der tegenwoordige zitting aan Zijne Majesteit den Koning aangeboden.

Door Zijne Majesteit is op dit Adres het volgende geantwoord:

»Mijne Heeren!

Ik verzoek U aan de Kamer uit Mijn naam dank te zeggen voor dit adres van antwoord.

Het doet mij vertrouwen, dat Ik bij de Kamer medewerking zal blijven ondervinden voor alles, wat het welzijn des Vaderlands kan bevorderen."

Men schrijft uit Luxemburg, dat Z. K. H. Prins Hendrik, den 22sten te Wolferdange de volgende proklamatie heeft uitgevaardigd:

»Z. M. de Koning-Groothertog, onze Souverein, heeft het dringend en noodzakelijk geacht, het bestuur des lands te veranderen.

»Zwarigheden, gerezen tusschen het Groothertogdom en naburige regeringen, welke de Luxemburgsche belangen bedreigden, en gemis aan overeenstemming in het bestuur, hebben Z. M. doen besluiten, gebruik te maken van art. 79 der Konstitutie.

»Dien ten gevolge heb ik, als Vertegenwoordiger van den Koning-Groothertog, de zorg der zaken aan mannen des lands toevertrouwd, die allen aan u bekend zijn.

»Goede betrekkingen met het buitenland, voornamelijk met het gouvernement der Nederlanden, den Duitschen Bond en de Tolvereeniging, daar te stellen; aanhoudend orde en loyauteit in het beheer der schatkist te handhaven; een spoedigen en geregelden gang aan de behandeling en afdoening der zaken te verzekeren; met het Hof van Rome een traktaat te sluiten, hetwelk waarborgen oplevert voor eene goede verstandhouding met de geestelijkheid, terwijl het tevens de wettige regten van het burgerlijk gezag beschermt; de zedelijke orde, het openbaar gezag in het algemeen en het monarchaal beginsel, hetwelk de grondslag van ons politiek bestaan uitmaakt, te bevestigen; de zedelijke en stoffelijke belangen des lands steeds meer te ontwikkelen: — deze zal, volgens de bedoelingen des Konings, de taak van het nieuwe bestuur zijn; en, om die eervol langs den konstitutioneelen en wettelijken weg te vervullen, heeft de Kroon Zijne bescherming en ondersteuning aan dat bestuur verzekerd.

»Ik vlei mij met de verwachting, dat het Gouvernement zal mogen verkrijgen de medewerking van alle Luxemburgers, die hunnen Koning beminnen en de waarachtige belangen des lands ter harte nemen.

»Terwijl Ik deze gebeurtenis ter uwer kennisse breng, vervul Ik tevens een aangenamen pligt, door u de verzekering te geven der gevoelens van gehechtheid van uwen Souverein en van Zijne aanhoudende zorg voor uw geluk. Deze gevoelens heb Ik steeds gedeeld, en Ik acht mij gelukkig, u daarvan bij hernieuwing de verzekering te geven."

Een lid van de landbouw-kommissie uit Gent schrijft ons het volgende over de werktuigen van van Maele:

»Men weet dat wij hier in Vlaanderen, te Thielt, het voorregt hebben, eenen zeer vernuftigen landbouwwerktuigmaker te bezitten, den heer van Maele. Geene werktuigen, algemeen in den landbouw gebruikt, zijn hem vreemd gebleven, en talrijke verbeteringen zijn door onzen geestrijken landgenoot aan de inlandsche en aan de vreemde werktuigen toegebragt. Reeds lang, voor dat het staatsbestuur door eene overeenkomst met het werkhuis van Haine St. Pieter gesloten, de aanmaking van de Engelsche werktuigen aangemoedigd had, waren reeds door van Maele menigte Engelsche werktuigen nagebootst en vereenvoudigd, vele Vlaamsche werktuigen verbeterd! Onder deze zullen wij de *ijzeren ploegen*, de *kouterploegen*, de *ondergrondsploegen* tellen; ook de *stroosnijders* en *raapmolens*, de *karren* en *wagens*, de *broodsnijders*, enz. En dit is des te verdienstelijker, daar van Maele deze uitvindingen en deze verbeteringen alleen en zonder eenige hulp of bijstand van het gouvernement, heeft aangewend. Alleen hebben eenige Vlaamsche landbouwkolonien, waaronder die van Gent, van Eecloo, van Somerghem enz. den vernuftigen uitvinder aangemoedigd door het aankoopen van eenige zijner verbeterde werktuigen. Heden schijnt eindelijk Mr. van Maele de vrucht van zijne gedurige nasporingen te genieten. Niet alleen in Vlaanderen, maar in de overige provinciën van België en in den vreemde worden zijne werktuigen gewaardeerd en gebruikt; ja, zelfs heeft hij reeds bestellingen ontvangen uit Holland, uit Frankrijk en zelfs uit Italië; en zeer onlangs is onze vernuftige landgenoot belast, al die werktuigen in de *Antwerpsche Kempen* tot algemeen gebruik in te voeren. Melden wij nog zijne gebreveteerde *Broodsnijder*, wiens gebruik in groote gestichten niet kan gemist worden, en die reeds op vele plaatsen aanwezig is. Het is voorwaar, gelukkig vernuft en standvastigheid te zien beloonen, terwijl men zoo dikwijls het bedrog ziet gelukken en aanmoedigen."

Z. M. heeft bij besluit van 21 Sept. ll. de heer R G. Barnwell erkend als konsul der Vereenigde Staten van Amerika voor Amsterdam en voor zoodanige plaatsen als nader bij die gemeente gelegen zijn, dan bij de verblijfplats van eenigen anderen konsul of vice-konsul van genoemd gemeentebest in het Koningrijk der Nederlanden.

Omtrent den storm van den 26 dezer komen van alle kanten berigten in, die wat de hevigheid en de daardoor veroorzaakte schaden aan boomen en gebouwen betreft, alle eenstemmig luiden. In de *N. R. C.* leest men daaromtrent uit onderscheidene plaatsen de volgende opgaven:

ROTTERDAM, 27 September. Onder de gebouwen, die gisteren door den stormwind schade bekomen hebben, telt men de R. K. kerk in den Houttuin, waarvan het zware houten kruis is afgewaaid, hetwelk door de daklantaarns heen op het plat dier kerk is neergevallen.

Een schip, dat gisteren morgen van beneden kwam opvaren, had een noodsein geheschen, vermits het beide ankers had verloren. Het is echter zonder aanmerkelijke schade in de haven binnengekomen.

Toen men om het gevaar voor grooter schade te voorkomen, het damwerk om de aangelegd wordende havens aan het Nieuwewerk gisteren wilde doorsteken, mogt dit slechts ten deele gelukken, daar het water zich tegelijk een weg baande en eene aanzienlijke schade teweeg bragt.

'sGRAVENHAGE, 26 Sept. Gedurende den afgeloopen nacht heeft hier en in de omstreken een hevige storm of liever orkaan gewoed, die vooral heden morgen na zes ure uit het Zuidwesten en Westen, vreeselijk was, en met eenige tusschenpoozen ook den geheelen dag heeft voortgeduurd. Tengevolge daarvan zijn vele daken en schoorsteenen af en omgewaaid en vele, waaronder zeer zware boomen, ontworteld. Zoo zijn er op het plein 10 à 12 boomen uit den grond gerukt, hetgeen ook in het Voorhout met verscheidene het geval geweest is, terwijl nog vele andere boomen op verschillende plaatsen omhellen. In het Bosch zijn evenzeer vele boomen omgewaaid. Vooral aan de zeezijde was de kracht van den storm geducht. Bij de zwaar bewolkte lucht is het niet mogelijk ver in zee te zien; de lucht hangt als 't ware op het water. Men kan dan ook niet bespeuren of er vaartuigen in het gezigt zijn die in gevaar verkeeren. Eenige pinken hebben, op strand staande, veel geleden; zeer weinigen zullen er zonder meer of minder schade afkomen; zij staan zoo digt op elkander, dat zij niet dan met veel moeite los zullen geraken. De visschersboot van den heer Maas schijnt geheel weg. Elf groote en zeventien kleine badkoetsen van het stedelijk badhuis zijn verbrijzeld; het kontroleur-huisje, de beide tentkoetsen en de paardenstal, zijn op het strand weggedreven.

Een aantal boomen zijn ook langs den Scheveningschen straatweg uit den grond gerukt.

DELFSHAVEN, 26 Sept. Door den geweldigen noordwestelijken storm, is het water tot eene sedert jaren niet gekende hoogte gestegen en daardoor een groot aantal huizen en fabrieken onder water gezet.

De dam en kleine draaibrug zijn weggespoeld en van eenige huizen de schoorsteenen afgewaaid en de daken beschadigd.

Eene vrouw, welke zich naar eenen koepel, gelegen in een der tuinen buiten deze stad, had begeven, ten einde aldaar een en ander te bergen, werd zoo spoedig door het water overvallen, dat er aan geen afkomen meer te denken was.

Drie mannen beproefden met eene boot haar af te halen, doch door den hevigen golfslag liep de boot vol water en moesten zij zich in de boomen redden.

Nu werd er eene tweede boot aangebragt en andermaal beproefden twee wakkere gezellen, met name P. Noordijk en Goude de vrouw en de drie in de boomen gevlugte mannen, te redden, en dezen mogt het gelukken, na inspanning van krachten, allen behouden op het droog te brengen. Eenige oogenblikken later is de geheele koepel, [illegible] ruimen tijd in angstige verwachting had doorgebragt, eene prooi der golven geworden.

BERGEN-OP-ZOOM, 26 September. Gedurende den jongst verloopen nacht en dezen morgen woedde er boven deze stad een vreeselijke orkaan, volgens sommigen vergezeld van ligte aardschokken. De wind, steeds in het W. N. W. waaijende, voerde het water tot eene vreeselijke hoogte in onze buiten- en binnen-haven. Groote gaten zijn er in den havendijk gevallen, welke men, dank zij de zorg van onzen wethouder, den heer Becquer, geadsisteerd door het raadslid, den heer de Roock, steeds ijverig bezig is te stoppen. Er zijn geene schepen in het gezigt, als eenige die te Bath voor anker liggen. De stoomboot *Amicitia*, van Antwerpen naar Rotterdam, passeerde deze stad des voormiddags ten 10 ure, doch aan aan te leggen viel niet te denken. Het havenhoofd staat geheel onder water, alleen de Brandares en eenige schoepalen zijn zigtbaar. Ook de zuidelijke punt der Contre escarpe is over eene lengte van 150 ellen sterk beschadigd. Schipper Vorhans, van Vlissingen op deze stad varende, is met verlies van fok te Tholen binnengeloopen. Des namiddags is het water iets gevallen, de lucht echter blijft even onstuimig.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 27 Sept. De Keizer en de Keizerin vervolgen hunne reis in de Noordelijke departementen. Het is echter waarschijnlijk, dat, aangezien de politieke toestand van Europa zich meer verwikkelt, de Keizer weldra naar Parijs zal terugkeeren.

— Men leest in het *Journal des Débats*:

Hoewel schepen de Dardanellen doorgevaren zijn, dit is van minder belang. Het getal er van zal natuurlijk naar den eisch der omstandigheden, vermeerderd of verminderd worden. De hoofdzaak is het feit dat buitenlandsche oorlogschepen in den Bosporus liggen, en dat alzoo van nu af de, door de verdragen gevestigde orde van zaken verbroken is.

Het binnenloopen der vreemde oorlogschepen is een tegenhanger van den overtogt der Russische troepen over den Pruth. Bij de bestaande verdragen was aan den eenen kant bepaald, dat geen buitenlandsch oorlogschip in den Bosporus mogt komen zoo lang de Porte niet in oorlog zou geraken; van den anderen kant, dat de Pruth de natuurlijke grenslinie van het Turksche grondgebied was. Er werd dan ook, gelijk men zich herinneren zal, in de protesten tegen de bezetting der Donau-Vorstendommen gezegd, dat de westersche mogendheden het regt zouden hebben, dien stap te beantwoorden door hare zeemagt in den Bosporus te zenden. Tot nog toe hadden zij zich van elken maatregel van die strekking onthouden.

Thans gedrongen door den loop der gebeurtenissen en door het stormige jaargetijde, hebben ook zij hare positie genomen. Van weerszijden staat men thans in eene wachtende houding, en dit kan wel eenigen tijd aanhouden; want de tijd des jaars, die welhaast de verwijdering der Russische troepen uit de Vorstendommen vooreerst zal beletten, zal ook de Fransche en de Engelsche vloot nopen in den Bosporus te overwinteren.

De groote daling der prijzen aan de Londensche effektenbeurs moet ongetwijfeld aan deze nieuwe verwikkeling worden toegeschreven: de Engelsche 3 percents gekonsolideerde rente staat thans op 92 per cent, en eene week geleden op 95½. Wij zien echter nog geen grond voor eene zoo groote bezorgdheid. Immers de verschijning van de vereenigde zeemagt voor Konstantinopel, strekt vooreerst en onmiddellijk ter verzekering der orde in de hoofdstad van Turkije, en niet ter beantwoording van den togt der Russen over den Pruth. De tusschenkomst heeft nog steeds ten doel den vrede in stand te houden, daar zij strekken moet om den Sultan te beschermen tegen eene partij, welke hem tot eene oorlogsverklaring wil dwingen. Mogt de bezetting van Konstantinopel door den loop der gebeurtenissen noodzakelijk worden, dan zou zij eene zekere overeenkomst met de bezetting van Rome hebben. In beide gevallen zou de buitenlandsche krijgsmagt tusschen beide gekomen zijn, om den vrede en orde te handhaven en om aan de gevestigde gouvernementen de vrijheid van handelen terug te geven. De onpartijdige bescherming van den Paus en den Sultan is voorzeker een sterk bewijs van den vasten wil van al de gouvernementen om in vrede te blijven. Wanneer de Sultan niet langer onder de dwingelandij der volkshartstogten zal staan, zullen de onderhandelingen weder en, gelijk te hopen is, met het gewenschte gevolg voortgezet kunnen worden.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 26 September. De Keizer van Rusland zal drie dagen in het kamp te Olmutz blijven en vervolgens zich begeven naar Odessa, het hoofdtooneel der Russische krijgstoerustingen.

— In het half officiële orgaan, de *Oesterreichische Correspondenz*, leest men, aan het slot van een artikel, de ontmoeting en de harmonie tusschen de beide Keizers vermeldende, het volgende: »zoo de bemiddeling van Oostenrijk, tot dusverre de gewenschte uitkomst niet heeft gehad, men kan zulks toch niet aan Oostenrijk wijten die niet aansprakelijk kan gesteld worden voor de mislagen door anderen begaan; maar men mag de gegronde hoop koesteren, dat de beide monarchen die zich thans te Olmutz bevinden, zich zeer ernstig zullen onledig houden met het lot der in Turkije wonende Christenen want zulks is niet alleen hun regt maar ook hun pligt."

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 28 September.

GETROUWD (28 Sept.): J. T. Bruyning met J. van den Uithoorn.

BEVALLEN (25 Sept.): J. C. Lefebvre, geb. Sloot, Z.

OVERLEDEN (23 Sept.): P. [illegible], geb. Libotte, 71 j. — (24 Sept.): C. da Silva Mendes, 16 j. - J. J. van Heusden. — (25 Sept.): Wed. J. M. Terbeek, geb. Detering, 55 j.

D. van Heusden, geb. Steentjes. — (28 Sept.): D. Halfman, 55 jaren.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

Fondsen	pCt.	27 SEPT. 4½ u. gebl.	28 SEPT. 4 u.		gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à 2½ pCt.		$61\frac{5}{16}$	61⅛ a	61⅜	
Dito Dito	3	74¼	74	74⅛	74
Dito Dito	4	93¼	93⅛	93¼	$93\frac{3}{16}$
O. I. Leening 1844	4				
Amortis. Syndic.	3½				
Handel-Maatschappij	4½				
Aand. Rijn-Spoorweg.					
Aand. Holl. S. M.					
Obligatien					
BELGIE, Obligatien 1844					
Cert. bij de Belg. Bank.	2½				
Dito bij Rotsch. en Volksv		51⅛			
FRANKRIJK, Obligatien	3				
SPANJE Nieuwe	1	$21\frac{5}{16}$	$20\frac{15}{16}$	21⅛	$21\frac{1}{16}$
Dito	3				
Dito Binnenl. à 6/m.		41¼	40½	41	
Coup. Bewijzen.		5⅜	$5\frac{3}{16}$	5¼	
Amortisabele Schuld		4½	$4\frac{1}{16}$		
PORTUGAL te Londen	5	$37\frac{11}{16}$	$37\frac{3}{16}$	37⅜	
Dito uitgestelde		16			
RUSL. bij *Hope* 1798 en 1816	5	106⅛	106⅛	107	
Dito Dito 1828 en 1829		106¾			
Cert. bij d°. 1831 en 1833			97⅜	97½	
Dito	4½				
Dito bij *Hope*	4				
Dito bij *Stieglitz en C°.*		90	90		
Dito bij id. 5de Serie	4				
Cert. te Hamburg	5				
Inschrijving in Assignat.	6				
Cert. van dito			73		
POLEN, Certifikaten	4	84½	84		
Dito Aand. à fl. 500		160¼			
Dito met Lot. » 300					
AMERIKA, Bank-Actiën		$4\frac{7}{16}$			
PRUISSEN, Aand. met Lot. R. 50 ƒ					
OOSTENRIJK, Metalliek	5 pCt.	79¼	78½	78¾	
Dito 1852					
Dito 1847	2½	40¾	$40\frac{7}{16}$	40⅜	
Dito 1851	2½	40¼	$40\frac{7}{16}$	40⅜	
Dito 1849	5	92⅞	92½	92⅜	
Ween. Bank bij *Goll en C°.*					
Dito	4				
Letter B	5	92⅞	92½	92⅝	
Aand. met Loting fl. 500	ƒ				
Nieuwe dito » 250					
NAPELS, Cert. *Lam. en Bouwer*	5 pCt.				
BRAZILIE te Londen 1824	5	97			
Dito Leening 1843	5				
PERU	4½	69½	68	68¾	
MEXICO Nieuwe	3	22½	22	22¼	
VENEZUELA à £ 100	3½	[illegible]			
GRENADA à £ 100		20½			
Dito Uitgestelde		8⅝	$8\frac{1}{16}$	$8\frac{1}{16}$	
ECUADOR à £ 400			3⅛		

Mexiko onbepaalde 21¾, 22, 21⅞.

Hollandsche fondsen blijven heden over het geheel bij eenige affaire ongeveer als gisteren. In de buitenl. soorten werden, door de naderende reskontre, reeds heden verschillende partijen gerealiseerd, waardoor de markt in dezelve over het algemeen flaauwer was.

Koers van het Geld: Beleening 2½ pCt, Prolongatie 3 pCt. Diskonto 2 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	ƒ 56	Livorno	2/m.	ƒ 39⅛
»	zigt	» 56½	Napels	»	» 81½
Bordeaux	2/m.	» 55⅝	Petersburg	»	» 1.88
»	½/m.	» 55⅞	Weenen	6/w.	» 31¼
Madrid	3/m.	» 244	Augsburg	»	» 35⅛
Cadix	»	» 244	Frankfort	»	» 98¾
Seville	»	» 241	Hamburg	2/m.	» 35¼
Bilbao	»	» 242	»	zigt	» 35⅛
Lissabon	»	» 41¼	Londen	2/m.	» 11,70
Porto	»	» 41½	»	zigt	» 11,80
Genua	2/m.	» 46	Rotterdam	»	⅛

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 27 Sept. Belg. leen. 2½ pc. 54⅛; 1840/1842 4½ pc. 96¾; 1852, —; Spanje 1—3 pc. 21⅝; Binnenl. 3 pc. 41½; Romeinen 5 pc. —; Oostenrijk Metalliek 5 pc. 82¼.

PARIJS, 26 Sept. Fransche 3 pc. 75,75; id. 4½ pc. 101,40; Bank-Aktien 2815,—; Belg. 1840/42, 5 pc. 98; 4½ pc. 98; 2½ pc. —; Napels 5 pc. 105,—; Spanje 1—3 pc. 21⅜; Buitenl. 3 pc. 41; Binnenl. 3 pc. —; Holl. 2½ pc. —; Piemont 5 pc. 96,—; Portugal 4 pc. —; Romeinen 5 pc. 96; Rusland 4½ pc. —; Metall. 5 pc. —.

LONDEN, 27 Sept. Cons. kont. 90¾ a —; op tijd 90¾ a —; Braz. [illegible] a 101; 1829/39 100 a 101; 1852 94 a 96; Den. 3 pc. [illegible] 5 pc. 102 a 104; Ecuad. 4¼ a 4¾; Gren. 21 a 22; Uitgest. [illegible]; Mexiko Nieuwe 23⅜ a 23⅝; Peru 4½ pc. N. 69 [illegible] Uitgest. 49 a 51; Rusl. 1822 5 pc. 111 a 113; (N.) 4½ pc. [illegible] 98; Portugal 5 pc. — a —; 4 pc. 41½ a 42½; 3 pc. — [illegible] Spanje 1 pc. 20½ a —; 3 pc. 44 a 45; Coup. cert. [illegible] Passive 4½ a 5; Holl. 2½ pc. 62 a 63; id. 4 pc. [illegible] 96; Venez. 32 a 35; Uitg. 13 a 15; Wissel op Amsterdam ƒ 11.[illegible]; Grieken 1824 — a —; 1825 —.

WEENEN, 26 Sept. Met. [illegible]; Bank-Aktien 1328; dito Lr. B. —; Wissel op Londen [illegible]; Zilver 11.

BERLIJN, 26 Sept. Schuldbr. [illegible] 91¾; Loten —; Rusl. Stiegl. 4 pc. 96¾; Pools. 4 pc. 89; Loten fl. 500 88½; Oost. Met. 5 pc. 84½; Amsterdam zigt 142⅛; id. 2/m. 141⅝.

HAMBURG, 26 Sept. Rusl. Cert. 104; Oostenrijk Met. 5 pc. 92; Spanje 1—3 pc. 20¼; Binnenl. 3 pCt. 38¼.

FRANKFORT, 26 Sept. Met. 5 pc. 83¾; A 5 pc. 83¼; 1852 5 pc. 83¼; 2½ pc. 43; Bank-Aktien 1440; Badensche Loten fl. 50, 71¾; id. fl. 35, 39⅝; Darmst. Loten fl. 50 101; id. fl. 25 31¼; Nassausche fl. 25, 29; Sardinische 42; Holl. 2½ pc. 61¾; id. 4 pc. 94; Spanje 1—3 pc. 21¼; Binnenl. 41⅝.

HANDELSBERIGTEN.

ROTTERDAM, 27 Sept. Heden werden verkocht 22 vat. Marijland Tabak, per *Adler*, en 10 vaten dito, per *Adolphine*, via Amsterdam.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 28 Sept. Roode Tarwe iets hooger bij partij ter verzending, Poolsche prijshoudend; aan cons.: 130 ℔ b. Pools. ƒ 440; 126 ℔ dito ƒ 420; 127 ℔ Rostocker ƒ 405; 134 ℔ Kubanka ƒ 395.

Rogge prijshoudend met goeden handel: 117, 118 ℔ n. Archangel ƒ 252, ƒ 255; 118 ℔ Pruiss. ƒ 250; 123 ℔ dito ƒ 264, ƒ 265; 116 ℔ o. Gedr. ƒ 243.

Garst ƒ 4 hooger: 100, 102 ℔ n. Old. Winter ƒ 204, ƒ 210; 101 4 mind. dito ƒ 205; 103 ℔ o. Vriess. Winter ƒ 210.

Haver hooger verkocht: 80 ℔ n. Dikke ƒ 135; 74, 75 ℔ n. Voer ƒ 120, ƒ 123.

Boekweit ƒ 5 à ƒ 6 hooger: 120 121 ℔ n. Vriesche Zand ƒ 237, ƒ 240.

Op 9 vaten Olie in Sept. ek. 70½; Oct. 71; Nov. 71½; Dec. 72 £. *Raapolie* op 6/w. ƒ 39½, Vliegend ƒ 38½; 1°. Mei ek. ƒ 40¼; Oct. ƒ 38; Nov. ƒ 39; Dec. ƒ 39½. *Lijnolie* op 6/w. ƒ 31½; Vliegend ƒ 30½. *Hennepolie* op 6/w. ƒ 40½; Vliegend ƒ 39¼.

ROTTERDAM, 27 Sept. Tarwe. 152, 155, 156, 158/2 ℔ witb. Pools. ƒ 435, 440, 443, ƒ 460; 160/2 ℔ nieuwe Hoogl. Kleefsche ƒ 440; 156/2 ℔ Neder-Rhijn ƒ 430. — Rogge. 143, 145/2 ℔ Eupatoria ƒ 253, 265; 146/2 ℔ Odessa ƒ 265; 142/2 ℔ St. Petersburger ƒ 255; 140/2 ℔ Galatz ƒ 235; 142/2 ℔ jarige Archangel ƒ 253, 260; 141/2 ℔ oude Archangel ƒ 254; 148/2 ℔ Kaukasus ƒ 265.

SCHIEDAM, 27 Sept. Moutwijn ƒ 22,75; Jenever ƒ 27,25; Amst. Proef ƒ 28,50, per Ned. vat zonder fust, zonder belasting.

ANTWERPEN, 27 Sept. *Koffij.* Geen belangrijke handel in het artikel, maar de prijzen blijven gesouteneerd.

Graanmarkt. Stijve prijzen en tamelijke handel.

Rijst. Blijft in eene goede positie. Sedert gisteren is gedaan ongeveer 1200 zak gepelde Arracan en 500 zak gebroken Arracan.

LONDEN, 26 Sept. *Suiker.* De markt blijft ferm. Zeilende ladingen gezocht tot vorige prijzen. *Geraffineerd.* Loome markt in Gestampte, schoon de prijzen geene daling hebben ondergaan.

Koffij. Ceylan Plantage ferm, met goede vraag en de vorige prijzen goed gesouteneerd. Natif, zonder variatie en weinig handel. Andere soorten ferm. Zeilende ladingen vreemde soorten voor export gevraagd.

Rijst. [illegible] Oost-Ind. soorten.

Graanmarkt. Slechts weinig voorraad in Binnenl. Tarwe; levendige vraag, en alles is schielijk opgeruimd met eene verhooging van 4 tot 5 s. op de prijzen van Maandag. Vreemde Tarwe gezocht, met evenredige verhooging.

LIVERPOOL, 26 Sept. *Katoen.* Heden iets meer handel, doch zonder prijsverandering. Verkocht 7000 balen.

BORDEAUX, 24 Sept. *Voorloop.* 3/6 blijft op fr. 193 disponibel.

SCHEEPSTIJDINGEN.

HELVOET, 27 Sept. De Engelsche stoomboot Camerton, kapt. H. Gross, van Hull naar Rotterdam, is gisteren avond, Schouwen Z. O. gezonken; dertien menschen, die zich in een boot hadden begeven, zijn door kapt. Wintle, voerende de stoomboot Natal, gered en alhier aangebragt; van eene boot, waarin zich kapt. Cross en elf menschen bevonden, is nog niets bekend.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 27 Sept. P. Burggaaf, Gesina, Batavia. -E S. Scherpbier, Alberdina, Bordeaux.

HELVOET, 27 Sept. B. Olthauss, Bernardine, New Orleans.

CARGA-LIJSTEN.

AMSTERDAM.

BATAVIA, Gezina, Burggraaff: 9643 b. Koffij, 50 pic. Sapanhout, 55 k. Schildpad, 320 pic. Paarl d'Amour, 2801 boss. Bindrottingen, N. H. M.

Bij de Redaktie is ontvangen voor de R. K. Kerk te Saxen-Gotha:

Van A. M. D. G. ƒ 12,50. N. N. ƒ 2.50.

Voor de R. K. Kerk te Christiania:

Van A. M. D. G. ƒ 12.50.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 28 September in lading naar:

Keulen — D. Hoogewegh, Prins Emil.
» — H. Holst, Colln N°. 2.
Ludwighaven, Manheim & Heilbron — A. Hartman, Ludwighaven N°. 62.
Duisburg — J. L. Arera, Ondine.
Urdingen & Ruhort — D. Jansen, vrouw Maria.
Mainz — W. Hupert, Mainz N°. 7.
Heilbron — G. C. Smith, Clio.
Weesel — J. Beijer, Jonge Wilhelmina.
Manheim — P. M. Itschert, Fortuna.
Dusseldorp & Neus — P. van der Poll, Helena.

AMSTERDAM, 28 Sept. vertrokken:

Keulen — J. Noll, Catharina.

Rijnhoogte — ARNHEM 27 Sept. 1 el 34 duim.
KEULEN 26 » 6 vt. 7 »

ADVERTENTIEN.

Vijf-en-Twintigjarige Echtvereeniging

VAN

J. ROTTEVEEL

EN

K. VAN DER ZON.

LISSE, 28 September 1853. (3309)

(3312) In de omstreken van Haarlem wordt gevraagd in eene PASTORIJ, een **KNECHT**, niet beneden de 35 jaren, en voorzien van goede getuigschriften, om een Tuin waar te nemen en tevens eenig Huiswerk te verrigten. Hierop reflecteerenden vervoegen zich met *franco* brieven onder de letter A. bij den Boekhandelaar F. CREVOT te Beverwijk.

ROTTERDAM EN ANTWERPEN.

Stoomboot AMICITIA.

AANLEGPLAATSEN.

Dordrecht, Groote Hoofd, Agent de Heer A. L. Bondier, Kantoor Hôtel Bellevue. Zijpe, aan het Hoofd, Agent de Heer Swarts. Bergen op Zoom, aan het Hoofd, Agent de Heer C. van Nispen.

OCTOBER 1853.

VAN ROTTERDAM.			uur	m	VAN ANTWERPEN.			uur	m
Zaturd.	1	's morg.	5	30	Zaturdag	1	's morg.	9	
Maand.	3	″	7	—	Maand.	3	″	11	
Dingsd.	4	″	7	30	Dingsd.	4	″	11	
Woensd.	5	″	8	—	Woensd.	5	's midd.	12	
Donderd.	6	″	9	—	Dond.	6	's nachts	1	
Vrijdag	7	″	9	30	(tusschen 5 en 6 Oct.)				
Zaturdag	8	″	10	30	Vrijdag	7	's morg.	1	
Maand.	10	's nachts	12	30	Zaturd.	8	″	2	
(tusschen 9 en 10 Oct.)					Maand.	10	″	4	
Dingsd.	11	's morg.	1	30	Dingsd.	11	″	6	
Woensd.	12	″	3	—	Woensd.	12	″	7	
Dond.	13	″	4	—	Dond.	13	″	8	
Vrijdag	14	″	5	[illegible]	Vrijdag	14	″	9	
Zaturd.	15	″	5	30	Zaturd.	15	″	[illegible]	
Maand.	17	″	7	—	Maand.	17	″	11	
Woensd.	19	″	8	—	Woensd.	19	's midd.	12	
Dond.	20	″	8	30	Dond.	20	's nam.	12	
Zaturd.	22	″	9	30	Zaturd.	22	's morg.	1	
Maand.	24	″	10	30	Maand.	24	″	3	
Woensd.	26	's nachts	1	—	Woensd.	26	″	5	
(tusschen 25 en 26 Oct.)					Dond.	27	″	6	
Dond.	27	's morg.	2	30	Zaturd.	29	″	8	
Zaturd.	29	″	4	—	Maand.	31	″	9	
Maand.	31	″	5	30					

Op de uren van afvaart, in verband met de geregelde aankomst der Spoortreinen, zal te Rotterdam als Antwerpen zal die aankomst worden afgewacht.

Te Zijpe in dadelijke correspondentie met Zierikzee, zullende bij aankomst der Boot eene Diligence naar die plaats afrijden.

Bij aankomst te Iersendam zal eene Diligence voor Passagiers en Goederen naar Goes vertrekken.

Agenten te Rotterdam, Joh. Ooms, Kz. & C°. Adres Boompjes, wijk 1. n°. 23, en Wolfshoek, wijk 2. n°. 286.
(3318)

(3314) Bij Gebr. VERHOEVEN, te 's Bosch, komt heden van de pers:

VOLLEDIG LEERBOEK
der Algemeene Geschiedenis

ten gebruike van de inrigtingen van Opvoeding en Onderwijs.

door **J. MÖELLER**,

Hoogleeraar der Geschiedenis aan de Katholieke Hoogeschool te *Leuven*.

Naar het Fransch.

(Oude Geschiedenis.)

Eerste gedeelte.

GESCHIEDENIS van de allereerste tijden der menschheid en der Oostersche Volken, 252 pag. 12°. Prijs . . . . . . 75 Cents.

Van dit werk zullen nog vier deelen verschijnen, waarvan de prijs naar evenredigheid van dit eerste zal berekend worden.

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.